

III Departementets bemerkninger

1 Bakgrunn

Godfarfoss Kraft AS fikk konsesjon til bygging av Godfarfoss kraftverk ved kongelig resolusjon av 6.2.2015. Olje- og energidepartementet ga den 3.12.2015 tillatelse etter oreigningslova til ekspropriasjon for nødvendige fallrettigheter og grunn.

NVE mottok søknad om planendring fra Godfarfoss Kraft AS den 11.5.17. Både kraft- og sertifikatpriser og grunnrenteskattreglene har endret seg siden det opprinnelige prosjektet ble planlagt, og bakgrunnen for planendringen er endringer i de økonomiske forutsetningene. Installert effekt søkes redusert, og maksimal slukeevne halvert sammenlignet med det konsesjonsgitte. Estimert årlig kraftproduksjon etter planendringen vil bli 37,7 GWh, som innebærer en reduksjon på om lag 30 prosent sammenlignet med det konsesjonsgitte tiltaket. Vinterproduksjonen vil imidlertid kun reduseres med 10 prosent. Godfarfoss Kraft AS søker om nødvendige tillatelser etter vannressursloven, energiloven og oreigningslova.

2 Nærmere om planendringen

Plasseringen av kraftstasjonen søkes endret. Den er nå planlagt ved utløpsområdet og skal bygges delvis nedsprenget i terrenget, i såkalt «daggrop». Dagbygget over kraftstasjonen vil ha tilnærmet lik størrelse som angitt i den opprinnelige konsesjonssøknaden. I kraftstasjonen installeres en vertikal S-turbin med maksimal slukeevne redusert fra 62 til 31 m³/s, og installert effekt blir redusert fra konsesjonsgitt 19,8 MW til 9,5 MW. Tunnelverrsnittet er optimalisert og volumet av utsprengte masser blir derfor noe mindre enn opprinnelig anslått. Inntakskanalen blir litt kortere, og utløpspunktet var tenkt flyttet fra Pålsbufjordens reguleringssone og inn i selve elveløpet. I planendringssøknaden er skissert at utløpet legges som åpen kanal på den nederste strekningen. I møte med departementet den 24. januar d.å. opplyste imidlertid konsesjonær at utløpspunktet igjen er flyttet til Pålsbufjorden da dette viser seg som beste løsning.

Nettløsningen er i hovedsak som før, men ledningen skal krysse elva lenger nedstrøms og med luftspenn over elva før den legges som jordkabel langs eksisterende vei til Dagali koblingsstasjon. Det er gjort noen mindre justeringer av veitraseene og plassering av massedeponi. Berørt strekning i vassdraget blir som tidligere planlagt, og det er ikke søkt om endringer i minstevannføringen.

3 Høring og NVEs innstilling

NVE sendte ut planendringssøknaden på høring til de partene som hadde uttalt seg til opprinnelig konsesjonssøknad. NVE oversendte innstilling 25.5.2018 og anbefaler at Godfarfoss Kraft AS får tillatelse etter vannressursloven til bygging og drift av Godfarfoss kraftverk slik det er lagt frem i planendringssøknaden. NVE anbefaler også at det gis tillatelse etter energiloven for den omsøkte løsningen med en 22 kV luftledning/jordkabel til Statnetts reaktor på Dagali og at de opprinnelige konsesjonsvilkårene for nettilknytningen beholdes. NVE mener også at forutsetningene for å gi ekspropriasjonstillatelse fortsatt er til stede.

4 Departementets vurdering etter vassdragslovgivningen

4.1 Kunnskapsgrunnlaget

Konsekvensene av tiltaket er tidligere vurdert ved behandlingen av den opprinnelige konsesjonssøknaden. NVE har vurdert konsekvensene av tiltaket som følge av planendringssøknaden og virkningene sammenliknes med det konsesjonsgitte alternativet. Konsekvensene i en anleggsfase blir ikke nevneverdig endret i forhold til tidligere. Det er konsekvensene i driftsfasen som må vurderes.

Departementet mener tidligere dokumentasjon, planendringssøknaden, høringsuttalelser til denne og NVEs innstilling er tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag til å kunne vurdere konsesjonsspørsmålet for et nedjustert Godfarfoss kraftverk. Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger og høringer til at vedtak kan fattes. Også virkningene av utbyggingen er beskrevet på tilstrekkelig vis.

Hol kommune, Buskerud fylkeskommune og Fylkesmannen i Buskerud har ingen vesentlige innvendinger mot søknaden om planendring. Departementet har ikke sett behov for ytterligere høring utover NVEs behandling av planendringssøknaden eller ny befaring. Departementet hadde møte med konsesjonæren i januar d.å. hvor prosjektet ble presentert.

4.2 Hjemmelsgrunnlaget

NVE har behandlet saken som en planendring av konsesjonsgitt alternativ, men tilrår ny konsesjon etter vannressursloven for det endrede prosjektet, og som også lå til grunn for det konsesjonsgitte alternativet. Ettersom estimert produksjon var over 40 GWh, gjaldt imidlertid vannressursloven § 19 annet ledd slik den lød før lovrevisjonen, jf. Prop. 117 L (2016-2017). Etter lovrevisjonen omfattes vannkraftverk med produksjon over 40 GWh av vassdragsreguleringsloven, jf. vregl. § 1 første ledd. Konsesjon til Godfarfoss kraftverk etter opprinnelige planer ville i dag blitt gitt i medhold av denne loven. Estimert kraftproduksjon for planendringalternativet er under 40 GWh, og faller i utgangspunktet inn under vannressurslovens virkeområde. Departementet finner det likevel riktig å behandle saken som en planendring etter vassdragsreguleringsloven, da det konsesjonsgitte alternativet er over 40 GWh. Det innebærer at det ikke fastsettes nytt vilkårssett etter vannressursloven som anbefalt av NVE dersom det gis tillatelse til planendringen, men at nye og oppdaterte vilkår fastsettes i medhold av vassdragsreguleringsloven.

4.3 Virkninger for hydrologi

Planendringen innebærer en nedjustering av største slukeevne og en oppjustering av minste slukeevne. Dette vil føre til større overløp forbi inntaksterskelen deler av året.

Middelvannføringen nedenfor inntaket vil i perioden mai-juli være større enn konsesjonsgitt alternativ, og det vil også bli noe mer overløp på høsten. Planendringen medfører høyere restvannføring på berørt strekning. Det er ikke søkt om endringer for pålagt vannslipping.

4.4 Samfunnsmessige virkninger

Et Godfarfoss kraftverk i tråd med planendringssøknaden vil ha en årlig kraftproduksjon på 37,7 GWh. Dette er 15,5 GWh mindre enn konsesjonsgitt løsning, og tilsvarer en reduksjon på om lag 30 prosent. Vinterproduksjonen vil imidlertid kun reduseres med 1,7 GWh, dvs. om lag 10 prosent. En utbygging i henhold til planendringen vil innebære at om lag 40 prosent av tilsiget utnyttes til kraftproduksjon, mens det konsesjonsgitte prosjektet har en utnyttelsesgrad på nær 60 prosent.

Utbyggingsprisen var beregnet til 4,83 kr i 2017-priser, og er etter de omsøkte endringene redusert til 3,05 kr/kWh (2017-priser). Sammenlignet med andre vann- og vindkraftverk kommer planendringalternativet godt ut. Kostnaden for den ekstra kraftproduksjonen man får ved å bygge det konsesjonsgitte alternativet, er beregnet til 9,16 kr/kWh. Departementet bemerker at det er høye verdier for marginale kostnader. Planendringalternativet har positiv nåverdi.

Skatteloven er endret slik at det ikke fastsettes grunnrenteinntekt for generatorer som i inntektsåret har en samlet påstemplet merkeytelse under 10 MVA. Grunnlaget for grunnrenteskatt vil dermed falle bort ettersom installert effekt blir mindre enn 10 MVA.

Ettersom eventuell konsesjon gis i medhold av vassdragsreguleringsloven, skal det pålegges konsesjonsavgifter til stat og kommune.

Nåverdien inngår i den videre vurderingen av tiltakets samlede fordeler og ulemper. Endringene vil også ha virkninger blant annet på natur, miljø og areal.

4.5 Virkninger for naturmiljø og landskap

Det vises til drøftelsen av dette temaet i den gitte konsesjonen, jf. punkt 5.3 Virkninger på biologisk mangfold. Planendringen vil innebære mer restvannføring på den berørte strekningen enn det konsesjonsgitte alternativet, spesielt om sommeren. Den negative effekten på vannmiljøet blir derfor noe redusert med den nedjusterte slukeevnen. Virkningene for arter som er tilknyttet vann og fuktighet vil trolig også bli noe redusert. De negative virkningene for fisk kan bli noe redusert ved at utløpet fra kraftstasjonen flyttes inn i selve elveløpet.

I høringsuttalelsen fra Fylkesmannen til planendringssøknaden vises det til tidligere uttalelse til den konsesjonsgitte utbyggingen. Det ble i uttalelsen pekt spesielt på at utbyggingen ville være negativt for vannmiljøet på grunn av redusert vannføring i elva og fossepartiet, samt at bortfall av vann også ville være negativt ut fra et landskapsmessig aspekt. Fylkesmannen anser planendringen som positiv for vannmiljøet ved at det blir mer vann i elveløpet når vannføringen overskrider maksimal slukeevne sammenlignet med den opprinnelige planen. At utløpet trekkes inn i elveløpet, vil også være positivt for å sikre bedre gyteforhold for ørreten i utløpsoset. Aktuelle avbøtende tiltak for naturmiljøet i vassdraget vil bli vurdert og eventuelt pålagt i medhold av de fastsatte konsesjonsvilkårene, og drøftes ikke nærmere her.

Kraftstasjonen er nå planlagt flyttet ut i dagen og skal legges lenger ned mot utløpsområdet. Det planlegges å sprengre en grop i terrenget og bygge kraftstasjonen i denne. Den nye plasseringen av kraftstasjonen ligger nærmere Pålsbufjorden og de to eksisterende 420 kV-kraftledningene som krysser elva. Både reguleringsmagasinet og kraftledningen er inngrep

som i dag preger landskapsbildet i dette området. Trolig vil ikke kraftstasjonens plassering her medføre negative virkninger for naturmangfold og landskap i særlig større grad. I likhet med Hol kommune bemerker NVE at det må legges vekt på at kraftstasjonen får en god tilpasning til terrenget og landskapet, og at de visuelle virkningene blir så små som mulig.

Departementet forutsetter at dette ivaretas gjennom behandlingen av detaljplanene.

Planendringen innebærer også at vil bli mer overløp over inntaksdammen i deler av året. De negative konsekvensene for landskapsopplevelse og friluftsliv i og langs elva kan derfor bli noe mindre sammenlignet med konsesjonsgitt utbygging.

4.6 Vurdering og konklusjon

Departementet bemerker at dersom planendringssøknaden om reduksjon av både installert effekt og slukeevne skal godkjennes, må fordelene være større enn ulempene for allmenne og private interesser. Det skal også tas hensyn til andre skade- og nyttevirkinger av samfunnsmessig betydning, jf. vassdragsreguleringsloven § 5 første ledd.

En søknad om vannkraftutbygging skal avslås dersom tiltaket ikke bidrar til en forsvarlig samlet ressursforvaltning. I en slik vurdering må det tas hensyn til virkninger for natur og miljø, ressursutnyttelse og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Dersom planendringen hovedsakelig kan relateres skattemessige tilpasninger, skal utnyttelsesgraden for prosjektet vurderes sammenliknet med det konsesjonsgitte alternativet og den samfunnsøkonomiske nytten ved planendringsalternativet.

Et nedskalert prosjekt vil fortsatt innebære noen negative konsekvenser for miljøet og landskap/friluftsliv, men virkningene vil bli noe redusert sammenlignet med konsesjonsgitt løsning. Forskjellen på de to alternativene når det gjelder påvirkning på natur og miljø, er imidlertid ikke så store at disse er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Planendringen vil gi 30 prosent lavere kraftproduksjon sammenlignet med prosjektet som ble gitt konsesjon i 2015. Vinterkraften reduseres imidlertid kun med 10 prosent med de nye planene. Det opprinnelig konsesjonsgitte prosjektet er imidlertid ikke lønnsomt med dagens kostnader og forventede markedspriser. Planendringsprosjektet har positiv nåverdi. Den marginale utbyggingskostnaden ved å realisere utbyggingen etter det opprinnelige alternativet, vil være svært høy. Den omsøkte endringen har lavere kostnader. Konsesjonæren opplyser at det konsesjonsgitte prosjektet ikke er realiserbart, men inntil for få år siden hadde man ikke på plass en teknologi som ville gjort dagens planer mulig. Konsesjonæren mener at med den teknologiske løsningen de nå har for kraftverket, fremstår det omsøkte planendringsprosjektet som optimalt for utbyggingen av Godfarfoss.

Departementet mener den samlede ressursutnyttelsen samfunnsmessig er akseptabel for den omsøkte planendringen, selv om mindre av vannressursen utnyttes til kraftproduksjon.

Departementet finner at fordelene med planendringen er større enn ulempene ved redusert kraftproduksjon sammenlignet med det konsesjonsgitte alternativet.

En utbygging av Godfarfoss kraftverk vil etter de endrede planene tilføre kraftsystemet om lag 38 GWh ny, fornybar energi pr år. Departementet finner at fordelene med utbyggingen

overstiger de skader og ulemper for allmenne eller private interesser som blir berørt av tiltaket, jf. vassdragsreguleringsloven § 5.

Departementet tilrår at Godfarfoss Kraft AS gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til bygging av Godfarfoss kraftverk slik det følger av omsøkt planendring. Tillatelsen gis på de konsesjonsvilkår som følger vedlagt. Det tilrås et oppdatert reglementet til erstatning for tidligere reglement samtidig med ny tillatelse.

5 Departementets vurdering etter energiloven med nettilknytning

Statnett mener at et kraftverk med installert effekt mindre enn 10 MW potensielt kan knyttes til distribusjonsnett og reiser spørsmål om tilknytning til koblingsanlegget på Dagali fortsatt er den mest samfunnsmessig rasjonelle løsningen.

NVE viser til at for å benytte distribusjonsnett, er det nærmere 30 km med ledning som må forsterkes selv om planendringsprosjektet opererer med et mindre tverrsnitt.

Investeringskostnadene for å knytte til Godfarfoss kraftverk til distribusjonsnett vil utfra NVEs beregninger bli mer enn tre ganger så dyrt som det omsøkte alternativet.

Ettersom kraftstasjonen er planlagt lenger ned, søkes det om kryssing av elva i stedet for jordkabel. Å legge jordkabelen i inntaksdammen som opprinnelig plan vil derfor innebære en omvei for kabelføringen. Det går to parallelle 420 kV-ledninger der luftspennet nå er planlagt, og med store visuelle virkninger. En ny 22 kV-luftledning ved siden av disse vil gi små ekstra inngrep og visuelle virkninger. Dersom det i stedet skal gå en jordkabel på hele strekningen fra kraftstasjonen og frem til Dagali koblingsstasjon, må det enten graves eller sprenges en kabelgrøft opp til inntaksdammen eller sprenges en kanal i selve elveløpet. Begge disse alternativene vil være både krevende og kostbare.

Departementet er enig med NVE i at den tekniske løsningen i planendringssøknaden med tilknytning på Dagali, og med luftspenn fra kraftstasjonen og frem til den eksisterende veien og derfra i jordkabel, er den beste løsningen.

6 Departementets vurdering etter oreigningslova

Godfarfoss Kraft AS ble ved departementets vedtak av 3.12.2015 gitt tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige fallrettigheter etter oreigningslova § 2 nr. 51 (vasskraftproduksjon) og nr. 19 (elektriske anlegg).

Som følge av lovendringen i vassdragsreguleringsloven, og som trådte i kraft 1.1.2018, er den automatiske ekspropriasjonsvirkningen av å gi konsesjon etter vassdragsreguleringsloven bortfalt. Samtykke til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter og grunn som før lovendringen ble dekket av konsesjonen, forutsetter nå et eget vedtak etter oreigningslova, jf. vassdragsreguleringsloven § 30.

Kravene etter oreigningslova § 12 anses ivaretatt gjennom den saksbehandling som er foretatt etter vassdragsreguleringsloven, herunder gjennomførte kunngjøringer og høringer av søknaden overfor berørte grunneiere og rettighetshavere.

For å tillate ekspropriasjon må det foretas en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd. Departementet viser til vurderingene av fordeler og ulemper ovenfor når det gjelder

konsesjonsspørsmålet etter vassdragsreguleringsloven. Det er ingen forskjell av betydning mellom interesseavveiningene etter hhv. vassdragsreguleringsloven og oreigningslova, jf. Prop. 117 L (2016-2017) s. 79. Departementet har i konsesjonsspørsmålet funnet at fordelene ved tiltakene overstiger de skader og ulemper utbyggingen vil medføre. Departementet mener at de samfunnsmessige fordeler ved tiltakene er av en slik betydning at det må tillegges avgjørende vekt sammenlignet med den enkelte grunneiers og rettighetshavers interesser som blir berørt av tiltakene. Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at inngrepet utvilsomt er mer til gagn enn til skade, og at vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd er oppfylt.

Departementet tilrår at Godfarfoss Kraft AS gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendige fall, arealer og rettigheter for bygging av Godfarfoss kraftverk, jf. oreigningslova § 2 nr. 51 og for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anlegg, jf. § 2 nr. 19.

Departementet gjør oppmerksom på at samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova faller bort dersom det ikke er begjært skjønn innen 1 år etter at ekspropriasjonsvedtaket ble fattet, jf. oreigningslova § 16.

7 Departementets merknader til konsesjonsvilkårene

Det tilrås et vilkårssett etter revidert vassdragsreguleringslov som vedlagt til erstatning for de vilkår som ble fastsatt for opprinnelig utbyggingsalternativ etter vannressursloven. Fastsatt manøvreringsreglement av 6.2.2015 tilrås erstattet av oppdatert reglement som del av ny tillatelse.

Konsesjonstid og revisjon, jf. vilkårene post 1

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter, jf. vilkårene post 2

Konsesjonsavgiftene etter vassdragsreguleringsloven § 14 blir de samme som ved tidligere konsesjonsgitt alternativ, kr 8 pr. nat.hk til staten og kr 24 pr. nat.hk til kommunen.

Byggefrister mv., jf. vilkårene post 4

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 15.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., jf. vilkårene post 6

NVE har satt inn en tabell som oppsummerer sentrale føringer og krav som NVE har lagt til grunn for innstillingen, jf. ovenfor Merknader til vilkårene post 4. Denne tabellen redegjør for endringene ved planendringssøknaden. Detaljplanene skal forelegges NVE region Sør i Tønsberg, og godkjennes av NVE før arbeidene settes i gang. Informasjon om dette finnes på <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/miljotilsyn/vannkraft-settefisk-og-andre-vassdragsanlegg/utarbeidelse-av-detaljplan/>

Dammer og trykkrør må klassifiseres etter reglene i damforskriften. Dersom det blir gitt konsesjon til et annet eller justert alternativ for utbyggingen enn hva NVE har innstilt på, må klassifiseringen av dammer og trykkrør vurderes for det alternativet. Informasjon om

klassifisering finnes på <https://www.nve.no/damsikkerhet-og-energiforsyningsberedskap/damsikkerhet/klassifisering/>. NVEs seksjon for damsikkerhet må fatte endelig vedtak om konsekvensklasse for gitt alternativ før seksjon for miljøtilsyn kan ta detaljplaner for landskap og miljø til behandling.

Departementet har ingen ytterligere merknader til tabellen og slutter seg til NVEs forslag og merknader. Der ikke annet er nevnt, vises det til merknadene til det opprinnelige konsesjonsgitte alternativet.

Inntaksdammen/-terskelen utformes slik at den ikke hindrer opp- og nedvandring av fisk, tilpasses landskapet best mulig, og kanalen gjøres så liten som mulig for å minimere landskapsvirkningene. Utbygger bør være spesielt oppmerksom på at luftovermetning unngås.

I planene er det skissert en åpen utløpskanal under hensynssonen for den eksisterende 420 kV-ledningen. I utgangspunktet er NVE av sikkerhetsmessige årsaker skeptisk til at utløpskanalen skal være åpen. Utforming av utløpskanalen og mulige avbøtende tiltak må vurderes som del av en detaljplan. Bl.a. bør det vurderes om det bør etableres en kulp ved utløpet for å hindre tørrlegging i situasjoner med driftsstans av hensyn til fisk.

Naturforvaltning, jf. vilkårene post 7

Det fastsettes standardvilkår om naturforvaltning og friluftsliv.

Det fastsettes oppdaterte vilkår i medhold av revidert vassdragsreguleringslov for *Veier, ferdsel mv.* i post 10.

Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring, jf. vilkårene post 11 Behovet for terskler og biotopforbedrende tiltak tilrås vurdert som del av en detaljplan. I tillegg anbefales at en detaljplan vurderes også behovet for både utlegging av gyttegrus, fiskepassasje og eventuelt andre aktuelle tiltak som kan gjennomføres i medhold av konsesjonsvilkårene. Enkelte av disse tiltakene hører innunder Miljødirektoratet, jf. vilkårene post 7 og det forutsettes her nødvendig samarbeid mellom de ansvarlige myndigheter.

Manøvreringsreglement, jf. vilkårene post 12

Medfører vilkår om vannslipp og vannstandsendringer skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet, jf. reglementet post 3. Regelen er lovfestet i vassdragsreguleringsloven § 16 tredje ledd. Et reglement er konsesjonsvilkår som kan endres av Kongen eller departementet etter søknad fra vassdragsanleggets eier, jf. vassdragsreguleringsloven § 9. Alminnelige forvaltningsprinsipper, herunder høring av berørte instanser og parter, vil inngå i departementets saksbehandling både ved nye tiltak, endring av vilkår, herunder endring av et reglement, selv om slik høring ikke lenger er lovfestet etter endringene i vassdragsreguleringsloven.

Det fastsettes videre oppdaterte standardvilkår i postene 13 *Hydrologiske observasjoner* og 18 *Kontroll og sanksjoner*.

Departementet har ingen ytterligere merknader til vilkårene.

Vedlegg 1

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven § 3 gis Godfarfoss Kraft AS tillatelse til planendring for bygging av Godfarfoss kraftverk i Numedalslågen i Nore og Uvdal og Hol kommuner. Tillatelsen gis på de vilkår som følger vedlagt, jf. vedlegg 2.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for kraftverket i samsvar med vedlagte forslag, jf. vedlegg 3.
3. I medhold av energiloven § 3-1 gis Godfarfoss Kraft AS tillatelse til å bygge, eie og drive elektriske anlegg i Godfarfoss kraftverk og med tilknytning til Dagali koblingsanlegg, jf. vedlegg 4.
4. I medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 og 51 gis Godfarfoss Kraft AS samtykke til å ekspropriere nødvendige rettigheter for bygging av Godfarfoss kraftverk, samt grunn og rettigheter for bygging og drift av alle de omsøkte anlegg.
5. Planendringer kan godkjennes av departementet eller den departementet bemyndiger.

Vedlegg 2

Vilkår

for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 til Godfarfoss Kraft AS til planendring for å bygge Godfarfoss kraftverk i Nore og Uvdal og Høl kommuner, Buskerud

(Fastsatt ved kgl.res. 26.4.2019. Vilkårene erstatter vilkår fastsatt ved kgl.res. 6.2.2015)

1.

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

2.

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat.hk. og til de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet.

Pliktene til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

3.

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister)

Anleggene må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure), har vært umulig å utnytte.

5.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster,

landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

6.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnads-overslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

a. å sørge for at forholdene i Dagalivassdraget er slik at de stodegne fiskestammene i størst mulig grad opprett-holder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,

b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,

c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vass-draget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,

d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeidet tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8.

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9.

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

10.

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/ utilgjengelige.

11.

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

13

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmenheten.

14

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

18

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 4 (Byggefrister), 12 (Manøvreringsreglement) og 18 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

Vedlegg 3

Manøvreringsreglement

for Godfarfoss kraftverk i Hol og Nore og Uvdal kommuner, Buskerud fylke

(Fastsatt ved kgl.res. 26. april 2019. Erstatte reglement fastsatt ved kgl.res. 6. februar 2015)

1. Vannslipp

Forbi inntaksterskelen skal det slippes

- 5 m³/s i perioden 1.5 – 30.6
- 10 m³/s i perioden 1.7 – 31.8
- 5 m³/s i perioden 1.9 – 30.9, og
- 2 m³/s i perioden 1.10 – 30.4

Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring, skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike tilfeller ikke være i drift.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis, og typisk start-/stoppkjøring skal ikke forekomme.

2.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konesjonæren skal etter vedtak fra departementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten

3.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Vedlegg 4

Anleggskonsesjon

Meddelt:

Godfarfoss Kraft AS

Organisasjonsnummer: 891 634 102

Dato: 26.04.2019

Varighet: 30 år fra konsesjonstidspunktet

Ref: NVE 200900683-146 og OED ref 18/921

Kommune: Nore og Uvdal og Hol

Fylke: Buskerud

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften), og under henvisning til søknad om planendring for Godfarfoss kraftverk datert 1.3.2017 og kgl.res. 26.04.2019, gis Godfarfoss Kraft AS anleggskonsesjon

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge og drive følgende elektriske anlegg:

- En ca. 1,9 km lang kraftledning med nominell spenning 22 kV, med følgende spesifikasjoner: ca. 150 meter luftledning fra Godfarfoss kraftverk, over elva og fram til vei nord for elva, videre ca. 1 800 meter jordkabel via eksisterende vei fram til Dagali koblingsstasjon, med tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende TSLF 630 AQ.
- Et bryterfelt med nominell spenning 22 kV i Dagali koblingsanlegg

Anlegget skal bygges i traseen som fremgår av vedlagt kart.

Tidligere gitte anleggskonsesjon meddelt Godfarfoss Kraft AS ved kgl.res. 6.2.2105 bortfaller.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren. I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Konsesjonen gjelder i 30 år fra konsesjonen gis.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest seks måneder før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen fem år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren skal stå for driften av anleggene og plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for driften.

Bytte av driftsansvarlig selskap krever overføring av konsesjon. Eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift av anleggene konsesjonen omfatter, krever også godkjenning fra NVE.

Godkjenning kan gis etter søknad.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Særskilte avtaler

Godfarfoss Kraft AS skal inngå avtale med Statnett SF om leveringskvalitet, jf. § 1-3 i forskrift om leveringskvalitet før anleggsstart.

10. Ansvar for fremtidig nettløsninger

Dersom Dagali rektoranlegg fases ut av Statnett er Godfarfoss Kraft AS ansvarlig for å utrede, omsøke og dekke alle kostnadene ved en ny nettløsning.